

Els tresors de l'Arxiu Capítular

Des de fa dos anys, l'Arxiu Capítular de la catedral de Tortosa ha rebut més de mig miler de persones, entre savis i investigadors, per estudiar algun dels seus documents

TORTOSA ACN

El fons de l'Arxiu Capítular de la catedral de Tortosa amaga documents d'un valor incalculable des del punt de vista històric i arxivístic. Del seu extens fons, que comença amb l'inici de la canònica després de la reconquesta cristiana l'any 1148, en destaca, per exemple, una col·lecció de 20.000 pergamins. N'hi ha de reials, episcopals i papals. També hi ha una biblioteca capítular amb més de 330 còdexs –sobretot de l'Edat Mitjana–, incunables del segle xv i un dels tresors més lloats: un horaci del segle xi.

Durant dècades, nombrosos investigadors internacionals hi han sol·licitat l'accés per poder estudiar algun d'aquests documents, però no va ser fins fa dos anys que el bisbat va decidir obrir tot aquest fons a la consulta pública. Va ser després de fer-hi una remodelació integral. Des de llavors, i segons publicava l'Agència Catalana de Notícies (ACN), hi ha passat més de mig miler de persones, de diferents perfils i amb diferents motivacions. Tal com explica l'arxiver mossèn Josep Alanyà, visiten l'Arxiu savis internacionals en diferents ciències que coneixen que a Tortosa hi ha còdexs importants que volen consultar per als seus estudis o articles. Hi ha un segon nivell de visitants que són els investigadors, ja siga estatals o també internacionals, que busquen, sobretot, informació medieval a partir dels pergamins o cartularis de temes concrets, ja siga sobre el territori o sobre cultura general. I, finalment, hi ha una altra tipologia de visitant, que són, majoritàriament, hòmens jubilats que aprofiten el temps lliure per descobrir les seues arrels i crear-se el seu arbre genealògic.

RESTAURACIÓ DELS PERGAMINS

L'Arxiu Capítular ara ha iniciat la restauració dels pergamins; un treball molt costós, però, segons detalla mossèn Alanyà, molt necessari per poder fer "una lectura del seu contingut" perquè amb el pas del temps han sofert molt deteriorament. Ara s'ha iniciat la seua neteja i planxat, coincidint, a més a més, amb l'elaboració del tercer volum del *Diplomatari* de la catedral, sota direcció d'Antoni Virgili. Concretament, aquest volum estarà dedicat a l'època de la reconquesta de València, en temps de Jaume I. De tots els pergamins, els més importants són els que van del segle xii al xiv, tot i que els més abundants són els anomenats censals, que era com l'escriptura que es feia entre l'Església i la gent que donava diners per al manteniment de la catedral. Ac-

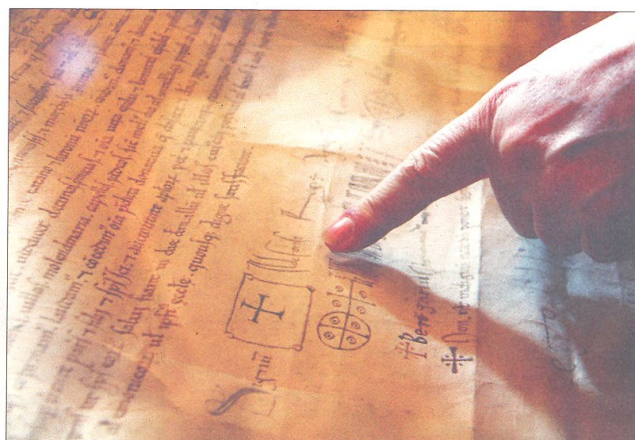
Un incunable del 1483 amb textos bíblics que va ser restaurat abans de la Guerra Civil espanyola i que està al fons de l'Arxiu Capítular de la catedral de Tortosa. / ARXIU

tualment s'està restaurant el pergami més gran que s'hi conserva, que és el de les constitucions de la catedral de Benet XIII, datat el 1412.

FONS DIGITALITZAT A MINNESOTA

Una altra part del fons que fa que l'Arxiu siga un dels més importants de l'Estat és la biblioteca capítular, amb més de 330 còdexs de diferent tipologia: musical, Teologia, de Dret canònic, literatura, miscel·lània, Física, Medicina..., on també hi ha nombrosos incunables de finals del segle xv, alguns impresos i colorejats a mà. "Cada catedral té coses interessants, però aquí tenim dos particularitats: es va salvar tot de la Guerra i els canonges d'aquí viatjaven molt per Europa i anaven adquirint còdexs d'arreu que després cedien a la biblioteca capítular. Els còdexs igual eren de Matemàtica i Física com de Dret canònic", detalla mossèn Alanyà. Precisament, la importància d'aquesta biblioteca va fer que l'any 1974 se signés un conveni amb la Universitat de Saint Johns, de Minnesota, de l'orde dels benedictins. Aquesta universitat té digitalitzada tota la biblioteca capítular, de manera que es poden consultar les còpies dels documents sense haver de manipular l'original.

A més a més del que ja es coneix, però, l'Arxiu disposa d'unes vuitanta caixes anomenades de 'vària', on poden haver 200 documents en cadascuna d'elles. "Segurament no hi haurà res extraordinari, però sí curiositats", detalla mossèn Alanyà. ■

El dit de l'arxiver mostra el contingut d'un dels pergamins que es conserven a l'Arxiu Capítular de la catedral de Tortosa. / ACN

Butlla papal restaurada, amb la creu de plom amb Sant Pere i Sant Pau. / ACN